

Ekteki Seyfe Gölü'nden Seyfe Çölü'ne giden yolu ve Seyfe Gölü'nün yeniden geri kazanılması için yapılması gerekenleri içeren metin, Aralık-2020'de TİGEM Genel Müdürlüğünde Doğa Araştırmaları Derneği, Doğal Hayatı Korum Vakfı, TEMA Vakfı, Doğa Derneği temsilcileri ile TİGEM Genel Müdürü ve yetkilerinin katılımı ile yapılan toplantıda TİGEM Genel Müdürü Sn. Ayşe Ayşin Işıkgece'ye sunulmuştur.

Seyfe GÖLÜ'nden Seyfe ÇÖLÜ'ne GİDEN YOL

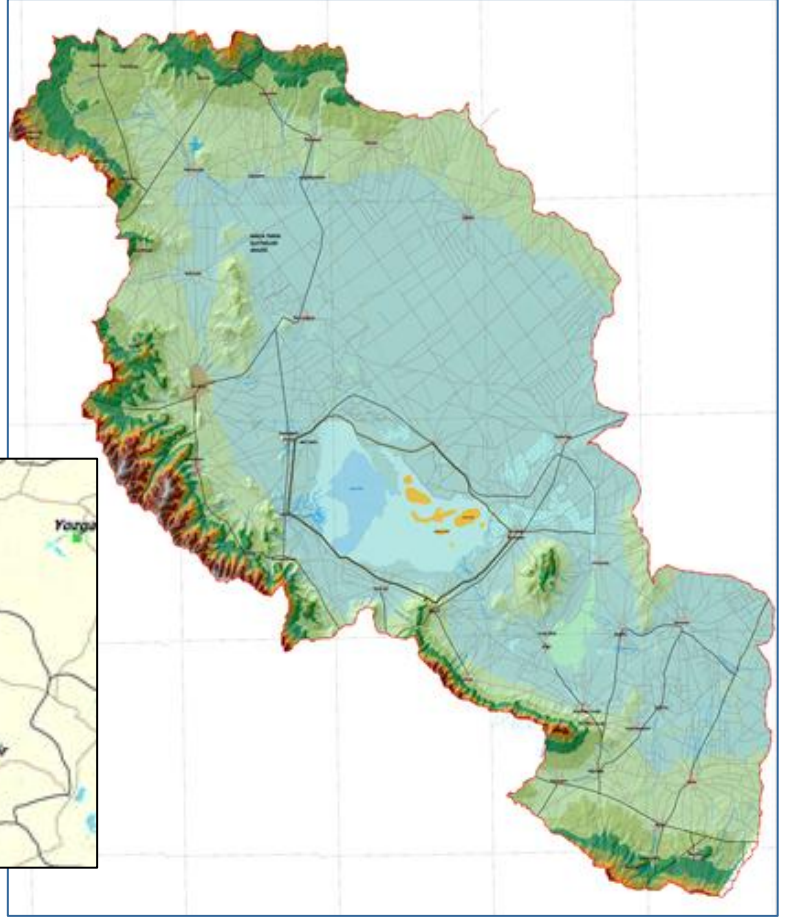
Osman ERDEM
Doğa Araştırmaları Derneği Başkanı
56osmanerdem@gmail.com
Tel: 0533 956 5110

SEYFE GÖLÜ

İç Anadolu Bölgesi'nde, yer alan Kırşehir ilinin kuzeydoğusundaki tektonik kökenli çukurlukta oluşmuştur.

Kırşehir ili Mucur ilçesi sınırları içerisinde yer almaktadır.

Ankara'ya 220 km, Kırşehir iline 30 km, Mucur ilçesine ise 16 km mesafededir.

SEYFE GÖLÜ NEDEN ÖNEMLİDİR?

Seyfe Gölü uluslararası ölçütlere göre

- Önemli kuş alanıdır.
- Önemli bitki alanıdır.
- Uluslararası öneme sahip sulak alandır.

Bölge Anadolu'daki en eski yerleşim alanlarından biridir. Tarihi ve kültürel değerler bakımından önemli bir alandır.

Seyfe Gölü, ülkemizin de 1994 yılında taraf olduğu Sulak Alanların Korunması (Ramsar Sözleşmesi) Sözleşmesi kriterlerine göre **uluslararası öneme sahip sulak alan** özelliği taşımaktadır. Seyfe Gölü, Ramsar Sözleşmesi uluslararası öneme sahip sulak alan kriterlerinden den (8 kriterden) 4'üne sahiptir.

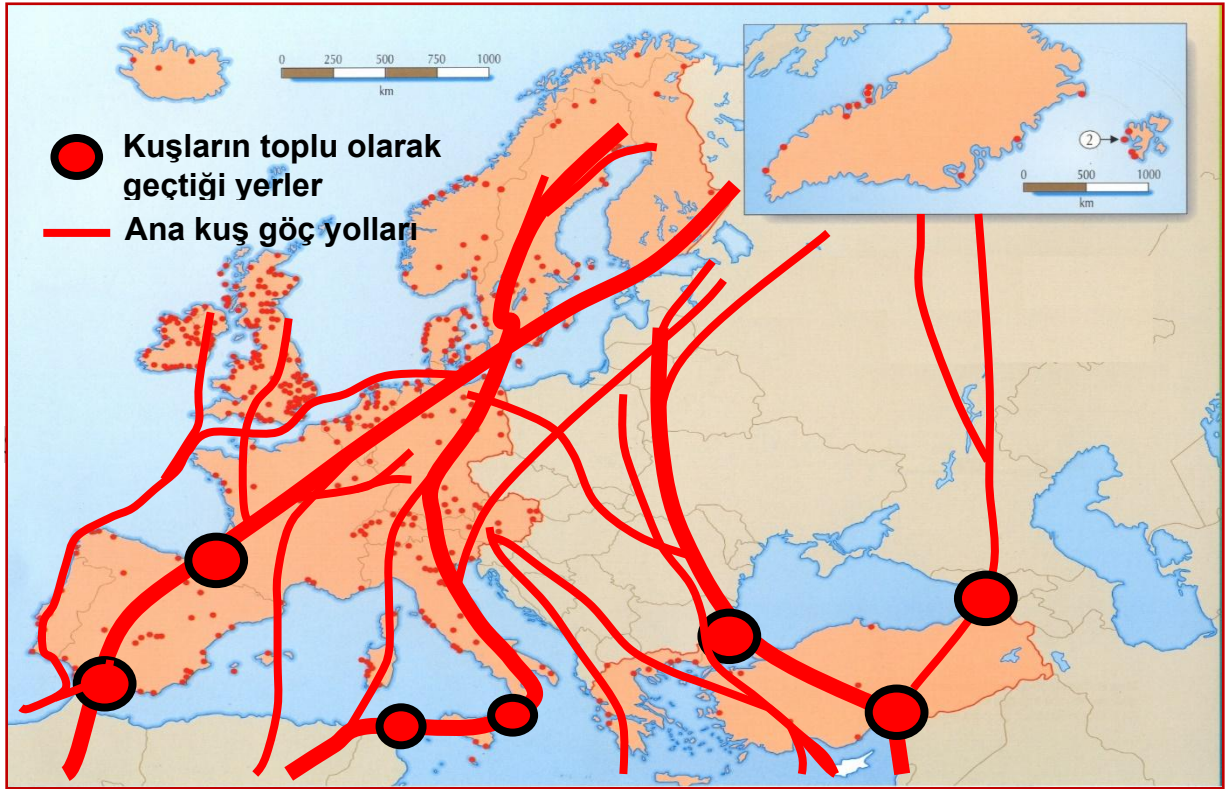
Göldeki en önemli canlı grubunu su kuşları oluşturmaktadır.

- Besin maddelerince zengin tuzlu su gölü, tuzludan tatlıya doğru değişen nitelikteki bataklıklar ve sulak çayırliklar, geniş step alanları ve predatörlerden uzakta güvenli adalar değişik türden çok sayıda kuşa ideal yaşam alanları oluşturmıştır.

Fotoğraf 1: Doğal durumunda, geniş su yüzeyleri, bataklıklar ve sulak çayırliklar ve adalar değişik türden çok sayıda kuşa için ideal yaşam alanları oluşturmaktaydı.

- Kuş göç yolları üzerinde bulunması ve ülkemizin en önemli sulak alanlarından ikisine Tuz Gölü ve Sultan Sazlığı'na yakınlığı alanın kuş varlığı bakımından önemini artıran diğer hususlardır.

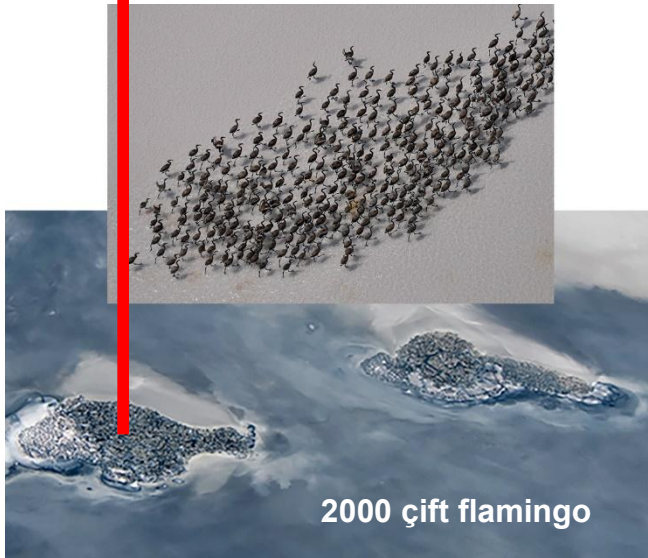

Şekil 1: Batı Palearktik Bölgedeki ana kuş göç yolları ve kuşların toplu olarak geçit yaptığı bölgeler.

- Bugüne kadar yapılan çalışmalarda Seyfe Gölü ve yakın çevresinde 231 kuş türü tespit edilmiştir.
- Kışın donmadığı için 20.000'in üzerinde sığınağı her yıl düzenli olarak göle kışlamaktaydı.
- Geçmişte büyük flamingonun ülkemizdeki en önemli kuluçka alanlarından biriydi.
- Göl içerisindeki adalarda binlerce kuş düşmanlarından uzakta, güvenli ortamda kuluçkaya yatmaktaydı.

Seyfe Gölü uluslararası kriterlere göre önemli kuş alanıdır (ÖKA).

Seyfe Gölüne ÖKA statüsü kazandıran kuş türleri

Seyfe Gölü'ne ÖKA statüsü kazandıran diğer önemli kuş türleri

Alanda kuluçkaya yatan kuş türleri: Macar ördeği (15 çift), mahmuzlu kızkuşu (10 çift), Akdeniz martısı (500 çift), gülen sumru (500 çift),

Alanda kışlayan kuş türleri: Sakarca kazı (maks 7.200), angıt (maks. 978)

Seyfe Gölü uluslararası ölçütlere Önemli Bitki Alanıdır (ÖBA).

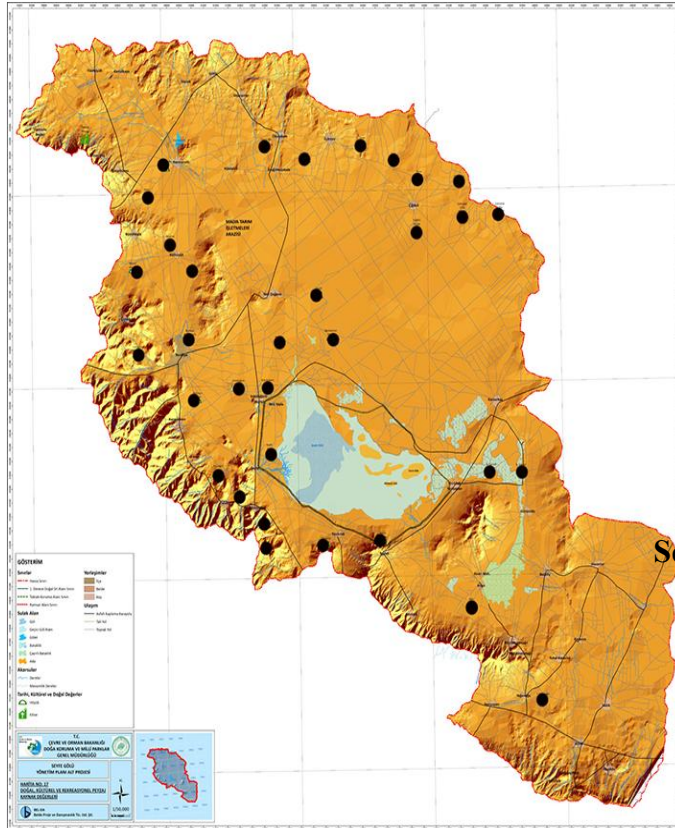
Yapılan araştırmalarda, Seyfe Gölü yakın çevresinde 385 bitki türü tespit edilmiştir. 385 türden 52'si endemiktir (Türkiye'ye özgü bitki türleridir.)

IUCN kategorilerine göre yapılan değerlendirmede bunlardan 2 tür hassas, 1 tür ise tehlide yakın olarak sınıflandırılmıştır.

Türkçe adı	Bilimsel adı	IUCN statüsü	Bulunduğu habitatlar
Onşerefe	<i>Cyathobasis fruticulosa</i>	VU	Yarbaşı, nemli alanlar
Kırşehir geveni	<i>Astragalus kirshehircus</i>	VU	Step
Tokat geveni	<i>Astragalus tokatensis</i>	NT	Kayalık alanlar

Göl çevresinde 30'un üzerinde höyük bulunmaktadır.

Seyfe köyü yakınlarındaki Kale höyük

atüleri

Gölün beslenimi

Gölün beslenimi, batı ve kuzeybatısındaki pınarlar, drenaj alanındaki yüzeysel akış ve göl alanına düşen yağışlarla olmaktadır. Gölü besleyen önemli pınarlar Seyfe, Horla ve Yenidoğanlı pınarlarıdır.

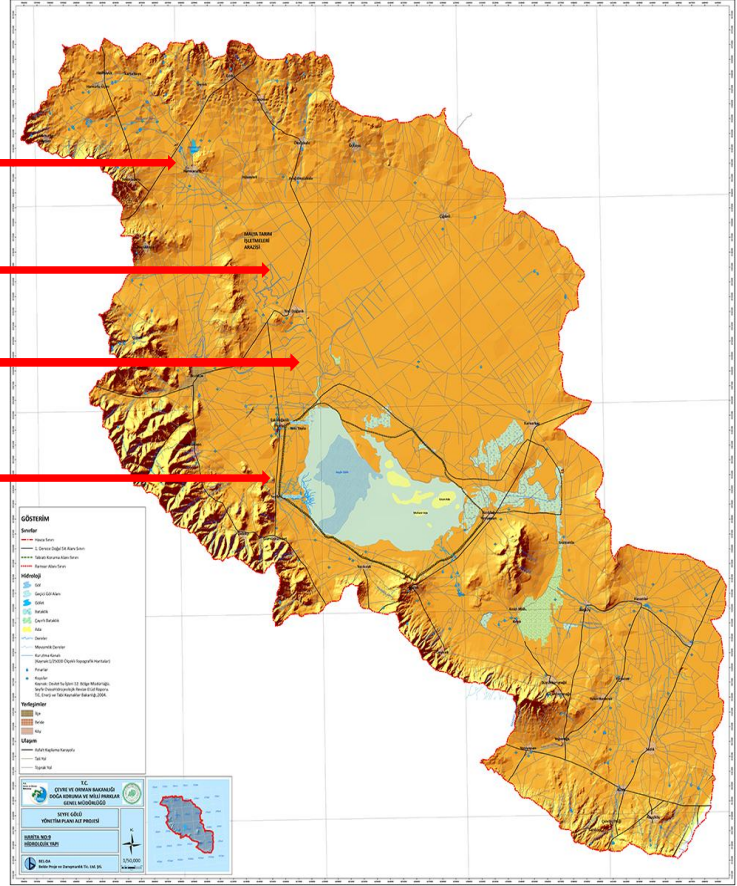
**Yüzeysel akış ve
göl alanına düşen yağışlar**

Yenidoğanlı kaynağı (22 lt/s)

Horla kaynağı (60 lt/s)

Seyfe kaynağı (209 lt/s)

**(Veriler DSI'nin 1979 yılında
yaptığı ölçümlere aittir.)**

Gölün boşalımı

Kapalı bir havzada yer aldığı için boşalımı sadece buharlaşma ile gerçekleşmektedir.

Orta Anadolu'daki pek çok sulak alan gibi (Tuz Gölü, Kulu Gölü, Bolluk Gölü, Tersakan Gölü, Sultan Sazlığı, Ereğli Sazlıkları) oldukça sığdır. Derinliği ortalama 100-130 cm'dir.

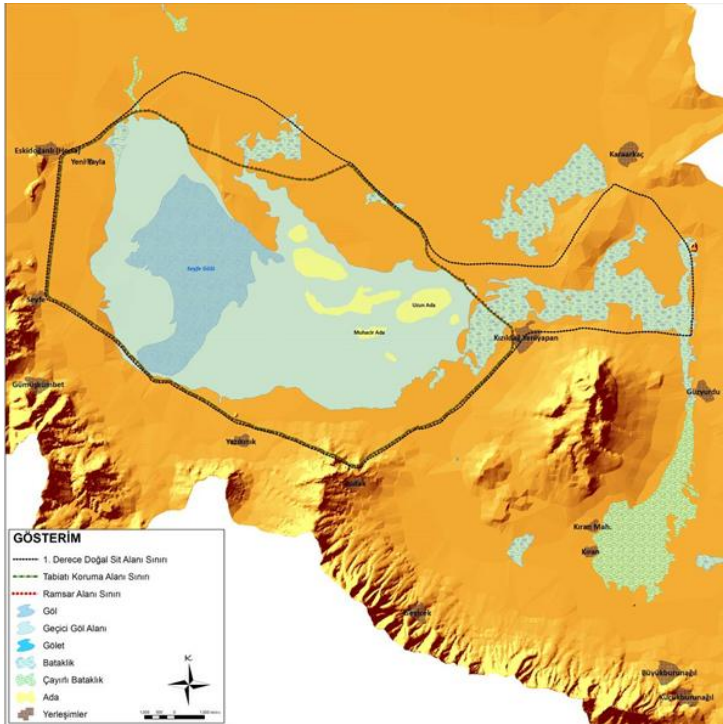
Seyfe Gölü ülkemizin en az yağış alan bölgelerinden birinde yer almaktadır. Kırşehir Meteoroloji İstasyonu yağış değerlerine göre alana düşen yıllık ortalama yağış miktarı 380 mm'dir.

Buna karşın buharlaşma oldukça yüksektir. Açık su yüzeyinden yılda buharlaşan su miktarı ortalama 1350 mm civarındadır.

Doğal durumunda iken yapılan ölçümlerden, nisan-mayıs aylarında ortalama göl derinliğinin 100-130 cm'ye ulaştığı, yaz sonunda ise buharlaşmanın etkisiyle 50-60 cm'ye kadar düştüğü belirlenmiştir.

Fotoğraf 2: Seyfe Gölü 1990 yılı mayıs ayı

Oldukça düz bir alanda bulunduğundan ilkbaharda karların erimesi ve yağışlarla birlikte sular yayılmakta ve göl alanı 3-4 katına ulaşmaktadır.

Yaz sonunda ise yağışların azalması ve yüksek buharlaşma nedeniyle göl alanı daralmaktadır.

Kalıcı göl aynasının yıllara göre değişmekle birlikte 1800-2300 hektar olduğu, geçici göl alanıyla birlikte ise 7500-8000 hektara ulaştığı bilinmektedir.

SEYFE GÖLÜ NEDEN KURUDU?

1- DSİ projeleri

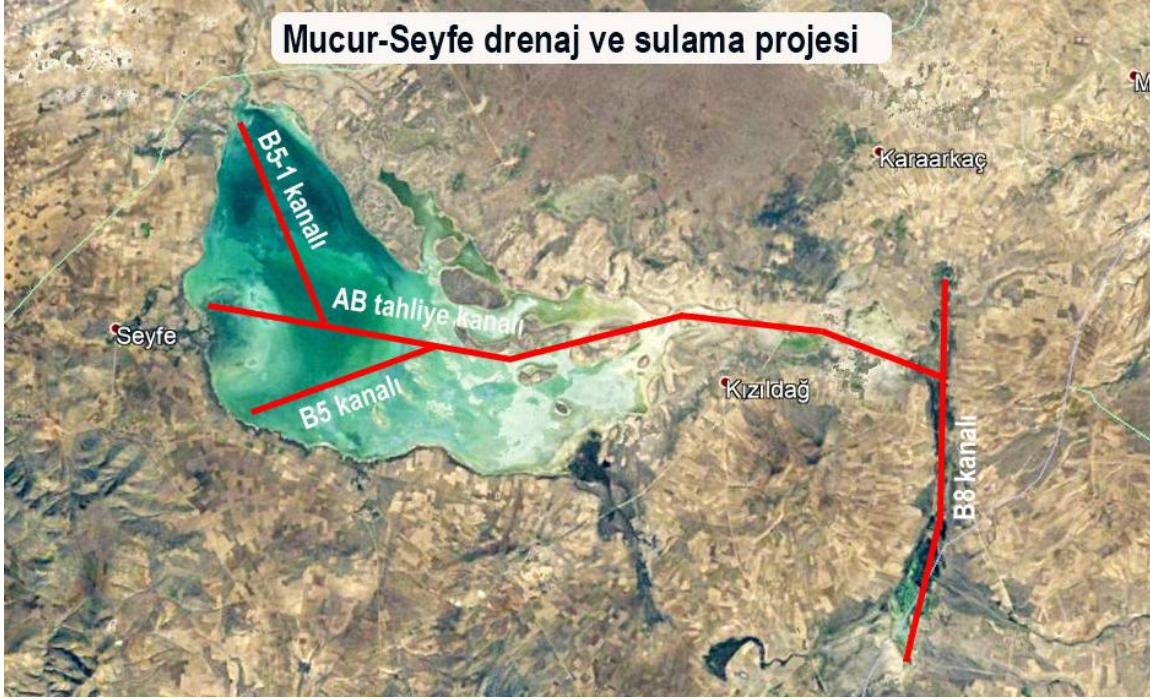
- Mucur-Seyfe drenaj ve sulama projesi
- Seyfe Gölü Ekoloji Koruma Projesi

2- İçme suyu projeleri

3- Tarımsal sulamalar

4. Yer altı suyunun aşırı kullanımı

Mucur-Seyfe drenaj ve sulama projesi

Açılan drenaj kanalları ile Seyfe Gölü'nün sularının boşaltılması, gölün kurutularak tarım arazisi elde edilmesi hedeflenmektedir.

1987 yılında yatırım programına sunulmuş, uluslararası öneme sahip sulak alan ve önemli kuş alanı olması nedeniyle Başbakanlık Çevre Genel Müdürlüğünce hazırlanan “Çevresel Etki Değerlendirme Raporu” sonuçlarına dayanılarak projenin planlandığı haliyle uygulanmasına DPT tarafından izin verilmemiştir.

Seyfe Gölü Ekoloji Koruma Projesi

Çevresel Etki Değerlendirme Raporu doğrultusunda Mucur- Seyfe drenaj ve sulama projesi revize edilmiştir. Revize projeye göre B5 ve B5-1 kanalları iptal edilmiş, AB tahliye kanalı ise CD kanalı olarak isimlendirilerek daha kuzeye alınmıştır. Proje bu haliyle 1990 yılında uygulamaya konmuştur.

1997 yılında yapılan görüşmeler neticesinde B8 kanalının iptaline, CD kanalının göldeki suyu tahliye edemeyecek şekilde (en az 5 km) kuzeye çekilmesine, CD kanalı üzerine konacak 3 adet kapakla tahliye suyunun kontrol edilmesine ve gerektiğinde kanaldan göle su verilmesine karar verilmiştir.

Ancak, uygulamada kanalın doğu ucunda kanal güzergahı kuzeye çekilmemiş ve yine eski güzergâh üzerinden geçirilmiştir.

Fotoğraf 3: Mucur-Seyfe Ekoloji Projesi tahliye kanalı

Tarımsal sulama ve içme suyu projeleri

Göle ilk müdahale 1970 yılında yapılmış, Seyfe kaynağının önüne yapılan bentle sular tutulmuş ve çevredeki tarım alanlarının sulanmasına verilmiştir.

1990'lı yıllara gelindiğinde Seyfe pınarlarından önce Gümüşkümbet köyüne sulama suyu alınmış, daha sonra Mucur'a ve diğer yerleşim yerlerine içme suyu alınmıştır. Son 15 yılda tüm Orta Anadolu'da olduğu üzere Seyfe-Mucur ovasında da ilgili kurumların da teşviki ve yönlendirmesi ile yasal veya yasa dışı yüzlerce kuyu açılmıştır.

Gölü besleyen en önemli su kaynağı olan Seyfe Kaynağının Mucur ilçesine içme suyu olarak alınması,

Mucur-Seyfe Projesi kapsamında açılan tahliye kanalıyla Gölü kuzeyden besleyen suların havza dışına tahliye edilmesi,

Sulama amaçlı açılan kuyular nedeniyle yeraltı su seviyesinin hızla düşmesi ve bunun neticesinde aşağıdaki fotoğraflarda görüldüğü üzere gölü besleyen kaynakların kurumması,

SONUCU (Göl alanına düşen yağışın dışında) GÖLÜ BESLEYEN SU KAYNAĞI KALMADIĞINDAN GÖL TAMAMEN KURUMUŞTUR.

Fotoğraf 4: 23 Haziran 2011 tarihinde Seyfe göleti

Fotoğraf 5: 21 Mayıs 2016 tarihinde Seyfe göleti

Seyfe kaynakları doğal durumunda gölü besleyen en büyük kaynaktır. Debisi azalmasına rağmen 2011 yılında Seyfe Göleti su tutmaktadır. Yukarıdaki fotoğrafta da görüleceği üzere aradan geçen beş yıl içerisinde Seyfe kaynakları tamamen kurumuştur. Debinin en yüksek olduğu mayıs ayında bile gölete ulaşan tek damla su kalmamıştır.

ONLAR NE DEDİ KİTABINDAN (Seyfe Gölü)

Sazdan kuşlar havalandığı zaman gökyüzü kararır. Kazın sesinden, turnanın sesinden kulağın tıkanır.

Kurbağalar öterdi. Hava açık olduğu zaman kurbağa bir başka öter. Yağmur yağacağı zaman başka öterdi. Ama şimdi yağmur da yok, kurbağa da yok, camız da yok, öz de yok, göz de yok.

Seyfe kurudu çöl oldu. Cennet oldu cehennem.

İrfan Gökbayrak, Seyfe Köyü eski muhtarı, 2006

205 çeşit kuşun ebelerinin, dedelerinin yurdu olan Seyfe Gölü oldu Seyfe Çölü. Seyfe köyü de oldu bir harabe, hiçbir hayat kalmadı ne suyunda ne de havasında.

Gökyüzünde kuşlar tespih gibiydi, flamingolar dizi diziymiş burada. Anadolu'nun mavi boncuğuydu Seyfe, artık yok!

Göl varken sanki Akdeniz iklimi vardı burada. Sonbaharda çiftçi yağmur yağacağını falan düşünmezdi. Toprağı sürer ekerdi. Yağmur yağmasa bile yemyeşil olurdu her taraf. Göle bakan dağların yamaçları çalılıktır. Kırşehir'in yamaçları öyle mi? Bir tek çalı dahi bulamazsın. Gölün, bir Seyfe köyüne değil, bayırlarına da dağlarına da faydası vardı.

1961 yılında bir turizm derneği kurduk. Turizm Bakanlığında hala dosyalarımız durur. Fakat 61'den bugüne kadar, yılanın ağzında kurbağa gibi vıraklayıp durdu, can çekti, Seyfe Köyü. Seyfe vıraklayınca biraz daha ittiler, yılanın işini kolaylaştırdılar. Ölüme mahkûm ettiler. Artık Seyfe yılanın midesinde, çaresiz. Çevre köylerdeki halkın çoğu şehre göçtü, Seyfe halkı göçmedi, neden? Bu yeşillik yüzünden. Dedesinin gözyaşı var burada, ninesinin emeği var.

İç Anadolu'da pek ağaç dikmezler. Ama Seyfe'de başkadır ağaç sevdası, ebesi dedesi ilkbahar gelince evde çay içmez, koltuğunda fidan, başlar ağaç dikmeye. Bu köyün gençleri bunun için göçmedi, mekân kıldı burada. Belki su gelir diye! Hala da bekliyorlar, birisi çıkar da bir şeyler yapar diye.

Hasan Ayaz-Emekli öğretmen, Seyfe Köyü,2006

NELER KAYBETTİK?

- Türkiye ulusal ve uluslararası mevzuatla koruma altına alınmış alanlardan birini, binlerce su kuşunun kuluçkaya yattığı, onbinlercesinin kışladığı sadece ülkemizin değil bulunduğumuz coğrafyanın da en önemli sulak alanlarından birini kaybetmiştir.
- Bilim insanlarının ve sivil toplum kuruluşlarının tüm uyarılarına rağmen Seyfe-Mucur drenaj projesinden vazgeçilmemiş, ismine “ekoloji” ifadesi eklenerek milyonlarca lira boşa harcanmıştır.
- Havzadaki yeraltı ve yüzey sularının yanlış ve aşırı kullanımı nedeniyle çok kısa bir süre içerisinde su kaynaklarının tamamına yakını kurumuş, bölgenin su rejimi bozulmuş, biyolojik çeşitliliğin yanı sıra çevresindeki tarımsal üretimi ve tüm canlı yaşamı tehdit etmeye başlamıştır.
- Kurutulan alandaki araziler hiçbir işe yaramadığı gibi binlerce yıldır göl alanında biriken tuz tabakası rüzgarlarla tarım alanlarına taşınarak yöre tarımını tehdit eder boyutlara ulaşmıştır.

NE YAPMALIYIZ?

Seyfe Gölü'nün geri dönüşünün anahtarı, DSİ Genel Müdürlüğü, Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü ve Mucur Belediyesinde,

- DSİ Genel Müdürlüğü havzadaki tüm kaçak kuyuları kapatmalıdır.
- TİGEM Malya Tarım İşletmesi Müdürlüğü sulu tarımdan vazgeçmeli ve kuyularını kapatmalıdır.
- Mucur Belediyesi alternatif içme suyu kaynağı bulmalı, Seyfe havzasındaki kuyularını kapatmalıdır.
